

érvényes. És itt nem csupán a honi (fővárosi) provincializmus elkerüléséről van szó. Ezek a versek (beszélgetések) Tokióban és Kőbányán is elhangzanak vagy elhangozhatnak, míg a grafikákon szereplő figurák ott söröznek vagy ott sörözhetnek valamelyik közeli asztalnál. S talán épp azt fontolgatnák álmos szemek mögött – amennyiben ismerős lesz, az nem a véletlen műve –, hogy „ha nem történik valami egészen más, akkor köszönöm szépen, nem kérek belőle”.

DUKAY NAGY ÁDÁM

(Balassi Kiadó, Budapest, 2005,
92 oldal, 1600 Ft)

YOLANDA ULLOA:

Silbo de alma – Lélekfűtty

Yolanda Ulloa kubai költőnő, regényíró, színész élete igen mozgalmas volt. A Havannai Nemzeti Színművészeti Főiskola elvégzése után Magyarországon, a pesti színművészetin vett részt továbbképzésen. (Valószínű, hogy magyar emlékeit őrzi József Attiláról írt szép megemlékezése, az *Attila*). Nem tósgyökeres kubai, ősei („Az összevont szemöldökű szigetiek, / kiknek szájában horgonyt vetett a szivar” – *Üveglakas menekülő röpte*) a Kanári-

szigetekről vándoroltak be Kubába. Bár igazából nincs is olyan, hogy „tósgyökeres kubai”. Az indián őslakosokat az első gyarmatosítások alkalmával kiirtották. Kubában tehát valamilyen szinten mindenki bevándorlónak számít.

A vándorlás motívuma végigvonul a kötetben. Vannak olyan versek, melyek kénytelenül utazó hajósokról emlékeznek meg, valószínűleg rabszolgákról; ilyen költemény a címadó *Lélekfűtty* is. Ulloa ráadásul a legnagyobb utazót is megidézi, magát Kolombuszt, de nem úgy, ahogy sokan gondolnánk („Hódítani megy a genovai lobogóként / egy nem igazi királyi ígérettel hiszen csak királynői az. / Elhagyatottan megy és arra készen / hogy se otthona se visszatérte ne legyen többé” – *Hódítás*). Ez az utazás a legtöbb esetben kényszerű, mi több, sorsszerű. Gyötrelmes, bizonytalansággal teli, és egyáltalán nem biztos, hogy valami jó vár majd a végén. Nehéz ez az út. Mint az élet.

A már-már reménytelennek látszó útkeresés körforgásszerű megállíthatatlanságát érezhetjük az *Elefánt számára nehéz zenedarabban* („S én kitárom a karomat / hallok egy madár énekét / és erőt meríték ebből a képből / itt akarom hagyni magam, széthullani / más részecskékre melyek nem ítélnék / továbbvinni örökségemet s megyek újra / szavakat szétzilálni / az éjszaka sértő ürességében / ami rám vár. És megyek üres

kézzel / árnyékomat meghódítani újra”). Ulloa tudja, muszáj megtalálnia helyét a világban, mert valahogy élni kell, hiába érzi úgy, hogy ez lehetetlen, megoldhatatlan feladat. Visszavágyódik a személyesen soha meg nem élt Kanári-szigetekre, az ottaniak közé, akiknek a Kubába áttenfergett szerencsejáték-árusok – amint írja – csak halovány és elszomorító másai. Azok közé, akik nem is léteznek igazából, mert egy emberibb, jobb világban élnek. E szomorú elvágódás szinte az összes versben megtalálható. Olyasmi ez, mint a rastafarik Afrikába vágyódása, amit Bob Marley is megénekel. Kubában valószínűleg mindenki legalább annyira érzi magát idegennek, mint amennyire otthonosan. Ulloa versei nem „konkrét” költemények, melyek mindezt kimondanák. Inkább szabad versebe szedett hangulatok, képek hömpölyögnek bennük, mint az óceán, amelyen kimondott-kimondatlan gondolatai hánykolódnak. Hangvételük sokszor teljesen puritán, Ulloa kerül minden felesleges jelzőhalmozást, formai csiricsárét. Versei mégis könnyedek. E könnyedség sokszor furcsa ellentétben áll a tartalommal, a versek ugyanis valahogy egyszerre légiesek és súlyosak.

Ulloa nagy beleérző készséggel és meglepő tárgyyszerűséggel képes leírni az egyszerű emberek látszólag jelentéktelen, hétköznapi kis csodáit, álmait vagy éppen keserveit. Va-

gyis a kisember, a munkás életét (*Egy mosónő rövid életrajza, Kávészédő lányok, A Santa-Cruz-i tejárusítónők*). Csendesen és merengőn szólnak ezek a versek, akár melankolikusnak is mondhatnánk őket, ha nem lenne mindegyik annyira megrázóan létszerű.

A merengő, ám közben folyamatosan mindent elemző, hideg fejű önmagát is mérlegelő Yolanda Ulloától sokat tanulhat az egyszerű versolvasó. Még jobb neki, ha történetesen spanyolul is tanul, mert a kötet kétnyelvű. Így az egyszerű (nyelvtanuló) versolvasónak lehetősége van Simor András és Dobos Éva kitűnő fordításait összevetni az eredetikkel.

A Lélekfűtty egy távolinak tetsző világ ismerős képeinek, alakjainak bemutatásával hozhat közelebb hozzánk egy okos, érzékeny és kőkemény nőt. Már ha akarjuk.

CSALA BERTALAN

(Fordította Simor András és Dobos Éva, *Simor András kiadása, Budapest, 2005, 93 oldal, 500 Ft*)

LJUDMILA ULICKAJA:

Életművésznők

„Nincs még egy ország a földön, ahol a nők olyan boldogtalanok, mint Oroszországban. Ugyanakkor,